

M.Com Semester - 1 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2025 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2023)
Accounting for Management (Core (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ રમણ લીમીટેડની નીચે આપેલ માહિતી પરથી ડીસેમ્બર ૩૧, ૨૦૨૪ ના રોજ પુરા થતા ત્રણ માસ માટેનું (૨૦) રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો.

માસ	માલસામગી	મજૂરી	પરોક્ષ ખર્ચ	વેચાણ
ઓગસ્ટ	48000	15000	8500	70000
સપ્ટેમ્બર	45000	15000	9500	75000
ઓક્ટોબર	46000	16000	10000	80000
નવેમ્બર	50000	18000	11000	85000
ડીસેમ્બર	52000	20000	11500	90000

- 1) કુલ વેચાણના ૧૦% વેચાણ રોકડ વેચાણ છે.
- 2) ઉધાર વેચાણની ૫૦% વસુલાત પછીના મહિનામાં અને બાકીની ૫૦% વસુલાત પછીના બીજા મહિનામાં થાય છે.
- 3) લેણદારોને ચુકવણી: માલસામગી - ૨ માસ, મજૂરી ૧/૪ માસ, પરોક્ષ ખર્ચ - ૧/૨ માસ
- 4) સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૪ ના રોજ એક યંત્ર રૂ. ૪૮૦૦૦૦નું ખરીદવામાં આવેલ હતું. જેની લોનના રૂ. ૧૦૦૦૦નો પ્રથમ હપ્તો ઓક્ટોબર ૨૦૨૪ થી ચુકવવામાં આવે છે.
- 5) પ્રેફરન્સ શેરમૂડી રૂ. ૫૦૦૦૦૦ પર ૧૦% લેણે ડીવીડન્ડ ડીસેમ્બર ૨૦૨૪ માં ચૂકવેલ છે.
- 6) મોટરકાર વેચાણના રૂ. ૪૫૦૦૦ ડીસેમ્બર ૨૦૨૪ માં મળશે.
- 7) રોકાણોના વ્યાજના રૂ. ૫૦૦૦ ડીસેમ્બર ૨૦૨૪ માં મળશે.
- 8) કરવેરાના રૂ. ૧૦૦૦૦ ડીસેમ્બર ૨૦૨૪માં ચુકવવા પડશે.
- 9) તા. ૧-૧૦-૨૦૨૪ની અંદાજીત રોકડ અને બેંક સિલક રૂ. ૫૦૦૦૦ છે.

અથવા

પ્રશ્ન.૧ JK લીમીટેડ ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ અને પશ્ચિમ વિસ્તારોમાં જય અને કાય એમ બે પ્રકારની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ ના માસમાં અંદાજીત વેચાણ નીચે મુજબ છે.

ઉત્તર - જય ૫૦૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦ નો અને કાય ૩૦૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૧૫નો

દક્ષિણ - કાય ૬૦૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૧૫ નો

પૂર્વ - જય ૭૫૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦ નો

પશ્ચિમ - જય ૪૦૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦નો અને કાય ૨૫૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૧૫ નો

આજ સમયગાળા દરમિયાનનું ખરેખર વેચાણ નીચે મુજબ છે.

ઉત્તર - જય ૫૭૫૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦ નો અને કાય ૩૫૦૦ એકમ દરેક રૂ. ૧૫નો

દક્ષિણ - કાય ૬૨૫૦ એકમ દરેક રૂ. ૧૫ નો

પૂર્વ - જય ૮૨૫૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦ નો

પશ્ચિમ - જય ૪૭૫૦ એકમ દરેક રૂ. ૩૦નો અને કાય ૨૬૨૫ એકમ દરેક રૂ. ૧૫ નો

સંબંધિત તમામ પરિબલોને આધારે ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૫ માટે અંદાજીત વેચાણ નીચે મુજબ છે.

ઉત્તર – જય ૬૦૦૦ એકમ અને કાય ૩૨૫૦ એકમ

દક્ષિણ – કાય ૬૫૦૦ એકમ

પૂર્વ – જય ૮૫૦૦ એકમ

પશ્ચિમ – જય ૪૫૦૦ એકમ અને કાય ૨૭૫૦ એકમ

એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું કે દક્ષિણ અને પૂર્વ વિસ્તારોમાં જાહેરાત ઝુંબેશ ચલાવવામાં આવશે કે જેના પરિણામે દક્ષિણ વિસ્તારમાં જયના ૧૫૦૦ એકમ અને પૂર્વ વિસ્તારમાં કાયના ૨૫૦૦ એકમનું વધારાનું વેચાણ થશે.

તમારે ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૫ ના મહિનાનું વેચાણ અંદાજપત્ર સંચાલન સમક્ષ રજુ કરવા તૈયાર કરવાનું છે તેમજ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ ના માસના અંદાજીત અને ખરેખર વેચાણ અંગેનું પત્રક વેચાણ અંદાજપત્રના માર્ગદર્શક તરીકે પૂરું પાડવાનું છે.

પ્રશ્ન.૨ એક કંપની ત્રણ વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે. અંદાજીત જથ્થો, વેચાણ કીમત અને એકમદીઠ કિંમત નીચે (૨૦) મુજબ છે.

વિગત	અ	બ	ક
કાચો માલસામાન (કિગ્રા દીઠ ૨૦ રૂ.)	૮૦	૪૦	૨૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (કલાકદીઠ ૫ રૂ.)	૫	૧૫	૧૦
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	૧૦	૩૦	૨૦
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા	૯	૨૨	૧૮
અંદાજીત ઉત્પાદન (એકમમાં)	૬૪૦૦	૩૨૦૦	૨૪૦૦
વેચાણ કીમત (એકમદીઠ)	૧૪૦	૧૨૦	૯૦

ગણતરી કરો:

- ૧) અંદાજીત નફાનું પત્રક તૈયાર કરો.
- ૨) ઈષ્ટતમ પેદાશ મિશ્ર અને નફો નક્કી કરો જો કાચા માલસામાનનો પુરવઠો ૧૮૪૦૦ કિગ્રા સુધી સીમિત હોય.

અથવા

પ્રશ્ન.૨ અવિનાશ લીમીટેડ ૭૫% સપાટીએ પ્રવૃત્તિ કરે છે અને બે વસ્તુઓ એકસ અને વાય નું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. આ વસ્તુઓનું પડતર પત્રક નીચે મુજબ છે.

વિગત	પેદાશ એકસ	પેદાશ વાય
ઉત્પાદિત અને વેચાણના એકમ	૩૦૦૦	૨૦૦૦
	એકમદીઠ રૂ.	એકમદીઠ રૂ.
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	૧૦	૨૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૨૦	૨૦
કારખાના પરોક્ષખર્ચ (૪૦% સ્થિર)	૨૫	૧૫
વહીવટી અને વેચાણ ખર્ચા (૬૦% સ્થિર)	૪૦	૨૫
એકમદીઠ કુલ પડતર	૯૫	૮૦
એકમદીઠ વેચાણ કીમત	૧૧૫	૯૫

કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા ચંત્ર કલાકોના આધારે વહેંચવામાં આવે છે કે જે ચાવીરૂપ પરિબલ છે. ચંત્ર કલાક દર કલાક દીઠ રૂ. ૧૦ છે.

કંપનીને જાપાન પાસેથી પેદાશ એક્સ દરેક રૂ. ૮૭.૫૦ ની કીમતે ખરીદવા અંગેનો પ્રસ્તાવ મળે છે. આ સાથે જ કંપનીને બેંગકોક પાસેથી પેદાશ વાય એકમદીઠ રૂ. ૭૭.૫૦ની કીમતે ખરીદવા માટેનો

પ્રસ્તાવ મળેલો છે. બન્ને સંજોગોમાં કંપનીએ ખાસ પેકિંગ ચાર્જ એકમદીઠ રૂ. 2.50 ઉઠાવવાનો રહેશે. કંપની બન્નેમાંથી કોઈ એક નિકાસ પ્રસ્તાવ બાકીની ૨૫% ક્ષમતાનો ઉપયોગ કરીને સ્વીકારી શકે છે.

વિસ્તૃત કાર્યશીલ નોંધ સાથે કયો પ્રસ્તાવ કંપનીએ સ્વીકારવો જોઈએ તે અંગે સલાહ આપો તેમજ એકમની સંમ્પૂર્ણ નફાકારકતા સ્વીકારવા યોગ્ય પ્રસ્તાવ સાથે દર્શાવો.

પ્રશ્ન.૩ રાકેશ લીમીટેડ રોકાણ પર 20% વળતર મેળવવા માટે 5000000 એકમનું વેચાણ કરવાની અપેક્ષા રાખે છે. તેઓ નીચેની માહિતી પૂરી પાડે છે. (૧૫)

કાયમી મિલકતો	10000000
ચાલુ મિલકતો	30000000
સ્થિર ખર્ચાઓ	10000000
એકમદીઠ ચલિત ખર્ચા	રૂ.2

બજારની પરિસ્થિતિ પ્રમાણે તેઓ ૪૦૦૦૦૦ એકમનું જ બજારમાં વેચાણ કરી શકે છે. તેથી તેઓ વિભાગ p ને તેની ખરીદી અંગેનો પ્રસ્તાવ મુકે છે. વિભાગ p નો મેનેજર એકમદીઠ રૂ. ૩ ની કીમતે ખરીદવા માંગે છે પરંતુ, મેનેજર રૂ. ૫ ની કીમતે વેચવા મક્કમ છે.

જો વિભાગ p આ માલ ખરીદવા ના ઈચ્છે તો બજારમાં ૪૦૦૦૦૦ એકમ વેચી શકાય છે અને આમ કરવાથી કાયમી મિલકતોમાં ૧૦% અને માલસામાન રોકાણમાં રૂ. ૨૦૦૦૦૦ અને સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૧૪૦૦૦૦ની બચત કરી શકાશે. ૨૦૦૦૦૦ એકમ વિભાગ p ને એકદીઠ ૩ ની કીમતે ફેરબદલ કરવા જોઈએ કે કેમ તે અંગે આપનો અભિપ્રાય આપો.

અથવા

પ્રશ્ન.૩ જલારામ ચા કંપની હાલમાં ૬૦% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ કાર્ય કરી તેના ચાના પ્લાન્ટમાં ૧૮૦૦૦ કિગ્રા. ચાનું ઉત્પાદન કરે છે. ઉત્પાદનને લગતા ખર્ચા નીચે મુજબ છે.

પ્રત્યક્ષ માલસામાન (કિ.ગ્રા દીઠ)	રૂ. 12
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (કિ.ગ્રા દીઠ)	રૂ. 15
ચલિત ખર્ચા (કિ.ગ્રા. દીઠ)	રૂ.6
વેચાણ કીમત (કિ.ગ્રા. દીઠ)	રૂ. 70

આ કંપનીમાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ ૭૦% ઉત્પાદન ક્ષમતા સુધી પ્રત્યક્ષ મજૂરીના ૧૨૫% થાય છે. વહીવટી ખર્ચા અને વેચાણ ખર્ચા રૂ. ૬૦૦૦૦ છે. પરંતુ એકમ અંદાજ મુજબ વેચાણ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે આથી તે નીચા ભાવ દરે એક નવી ચા નું ઉત્પાદન કરવા માંગે છે અને આ નવી પેદાશ કોઈપણ ફેરફાર વગર ઉત્પાદિત કરવી શક્ય છે.

૭૫૦૦ કિગ્રા. ચાનું એકમદીઠ ૪૦રૂ. ના ભાવે અંદાજિત પડતર નીચે મુજબ છે

પ્રત્યક્ષ માલસામાન (કિ.ગ્રા દીઠ)	રૂ. ૧૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (કિ.ગ્રા. દીઠ)	રૂ. ૧૨
ચલિત ખર્ચા (કિ.ગ્રા. દીઠ)	રૂ. ૪

કારખાના પરોક્ષ ખર્ચમાં ૧૦% નો વધારો થશે. ઓફીસ અને વેચાણ ખર્ચ રૂ. ૧૮૦૦૦ થશે. ચોખ્ખી કાર્યશીલ મૂડી રૂ. ૧૦૦૦૦૦ થી વધશે. ડીરેક્ટરો કુલ રોકાયેલી મૂડી પર 20% વળતરની અપેક્ષા રાખે છે. નવું ઉત્પાદન માટેનો પ્લાન અમલમાં લાવવો કે કેમ તે અંગે આપનો અભિપ્રાય જણાવો.

પ્રશ્ન.૪ મુલ્ય એન્જીનીયરીંગ નો અર્થ આપી નફા પર મુલ્ય એન્જીનીયરીંગની અસરો સમજાવો. (૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૪ ટૂંકનોંધ લખો.

- 1) વસ્તુ જીવન ચક્રની લાક્ષણિકતાઓ (૦૮)
- 2) ગુણવત્તા પડતરનું વર્ગીકરણ (૦૭)

ENGLISH VERSION

- Que.1 From the following information of Raman Limited, prepare cash budget for the three months (20)
ending on 31 December, 2024.

Month	Material	Wages	Indirect Exp.	Sales
August	48000	15000	8500	70000
September	45000	15000	9500	75000
October	46000	16000	10000	80000
November	50000	18000	11000	85000
December	52000	20000	11500	90000

- 1) Out of total sales, 10% is on cash basis.
- 2) 50% amount of credit sales realized in the month after sales and the rest 50% amount collected in the second month after sales.
- 3) Payment to Creditors: Material – 2 Month, Wages- $\frac{1}{4}$ month, Indirect Expenses – $\frac{1}{2}$ Month
- 4) A Machinery was purchased on loan in the month of September 2024 worth Rs. 480000. The first installment amount of loan worth Rs. 10000 is to be paid from October 2024.
- 5) In December 2024, dividend on preference share capital of 500000 is to be paid at 10%.
- 6) Sales value of motor car, Rs. 45000 will be realized in December, 2024.
- 7) Interest on investment Rs. 5000 will be received in December, 2024.
- 8) Taxation Rs. 10000 will be paid in December, 2024.
- 9) The expected cash and bank balance as on 1-10-2024 are Rs. 50000.

OR

- Que.1 JK Ltd. sells two Products Jay and Kay in four areas North, South, East and West.
The following sales are budgeted for the month of January 2025.

North – Jay 5000 units @ Rs. 30 each, and Kay 3000 Units at Rs. 15 each

South - Kay 6000 Units at 15 each

East – Jay 7500 Units at Rs. 30 each

West – Jay 4000 Units at 30 each and Kay 2500 Units at Rs. 15 each

Actual sales for the same period were as follows:

North – Jay 5750 units @ Rs. 30 each, and Kay 3500 Units at Rs. 15 each

South - Kay 6250 Units at 15 each

East – Jay 8250 Units at Rs. 30 each

West – Jay 4750 Units at 30 each and Kay 2625 Units at Rs. 15 each

On the basis of all the relevant factors, the following sales are budgeted for the month of February 2025.

North- Jay 6000 Units and Kay 3250 Units

South- Kay 6500 Units

East- Jay 8500 Units

West- Jay 4500 Units and Kay 2750 Units

It was decided that additional advertising campaign will be undertaken in South and East which will result in additional sales of 1500 Units of Jay in South and 2500 Units of Kay in East.

You are required to prepare a sales budget for the month of February, 2025 for presentation to management, also showing the budgeted and actual sales for the month of Jan. 2025 which are to be provided as a guide in preparing the sales budget.

- Que.2 A company manufactures three products. The budgeted quantity, selling prices and unit costs are as under: (20)

Particular	A	B	C
Raw Materials (at Rs. 20 per Kg)	80	40	20
Direct Wages (at Rs. 5 per hour)	5	15	10
Variable Overheads	10	30	20
Fixed Overheads	9	22	18
Budgeted Production (in Units)	6400	3200	2400
Selling Price per Unit (in Rs.)	140	120	90

Required:

- 1) Present a statement of budgeted profit
- 2) Set optimal product mix and determine the profit, if the supply of raw materials is restricted to 18400 kgs.

OR

- Que.2 Avinash Limited operating at 75% level of activity, produces and sells two products X and Y. The cost sheets of these products are as under:

Particular	Product X	Product Y
Unit produced and sold	3000	2000
	Per unit Rs.	Per unit Rs
Direct materials	10	20
Direct Labour	20	20
Factory overheads (40% fixed)	25	15
Administrative & Selling Expenses (60% fixed)	40	25
Total Cost per unit	95	80
Selling price per unit	115	95

Factory overheads are absorbed on the basis of machine hour which is the limiting factor. The machine hour rate is Rs. 10 per hour.

The company receives an offer from Japan for the purchase of product X at a price of 87.50 per unit. Alternatively, the company has another offer from Bangkok for the purchase of product Y at a price of Rs. 77.50 per unit. In both the cases, a special packing charge of Rs. 2.50 per unit has to be borne by the company. The company can accept either of the two export orders by utilizing the balance of 25% of its capacity.

Advise the company with detailed working as to which proposal should be accepted and prepare a statement showing the overall profitability of the company after incorporating the export proposal suggested by you.

- Que.3 Rakesh Limited expects to sell 600000 units to earn 20% profit on investment. They provide the following information. (15)

Fixed Assets	1000000
Current Assets	3000000
Fixed Expenses	1000000
Variable Expenses per unit	Rs.2

As per market condition they can sell 400000 units in market. So that they proposed division P to purchase it. Manager of division P is ready to buy at Rs. 3 per unit but, manager is firm to sell at Rs. 5 per unit.

If division P is not purchased these goods and sold 400000 units in the market then they can save fixed assets 10% and stock investment Rs. 200000 and fixed cost by Rs. 140000.

Give advice whether 200000 units are transferred to division P at Rs. 3 or not.

OR

Que.3 Jalaram Tea Company working at 60% production capacity, manufacture 18000 kg tea in its tea plant. Manufacturing expenses are as under;

Direct raw material (Per kg)	Rs. 12
Direct wages (per kg)	Rs. 15
Variable expenses (Per Kg)	Rs. 6
Selling Price (Per kg)	Rs. 70

In this company up to 70% capacity fixed overheads are 125% of direct wages. Administrative expenses and sales expenses is Rs. 60000. But the company fails to make sales as per budget so that the company decides to introduce new tea at low selling price and new product can be possible to produce without any changes.

Estimated cost of 7500 kg tea at selling price Rs. 40 are as under:

Direct raw material (per kg)	Rs. 10
Direct Wages (Per Kg)	Rs. 12
Variable Expenses (Per Kg)	Rs. 4

It will increase 10% in factory overheads. Office and selling expenses will be Rs. 18000. New working capital will be increase by Rs. 100000. Directors are expected 20% rate of return on capital employed. Give your opinion whether new plan of production be implemented or not?

Que.4 Give the meaning of value engineering and explain the impact of value engineering on the profit. (15)

OR

Que.4 Write a short-notes on:

- (1) Characteristics of product life cycle (08)
- (2) Classification of quality costing (07)
